

Bevrijd van angst

27 maart 2016 | 1^e Paasdag | Tollebeek

Johannes 20:1-18, m.n. vers 17

Ds. Ilonka Terlouw

1. “Nu jaagt de dood geen angst meer aan...”?

“Nu jaagt de dood geen angst meer aan...”? Ik vind het nogal gedurfd om deze woorden te zingen – vindt u niet? Ik vind het nogal gedurfd om deze woorden te zingen, juist op deze morgen, nog geen week na de aanslagen in Brussel (o.a. Zaventem).

“Nu jaagt de dood geen angst meer aan...”? Werkelijk?! Heb je afgelopen week het nieuws dan niet gezien? De dood joeg honderden mensen angst aan. Doodsangst. De dood maakte 32 slachtoffers. En door deze aanslagen zijn er heel veel mensen in Europa zich onveilig voelen, die angstig zijn als ze op reis gaan, en bij wie de angst om het hart slaat als ze een rugtas op een station zien staan die één of andere scholier in

zijn achteloosheid heeft vergeten. De politie in Nederland moest dinsdag heel wat keren uitrukken omdat de mensen bang waren.

Het is ook huiveringwekkend dat er mensen zijn, die willekeurige medemensen gewetenloos de dood in sturen. Wat kan je daar tegen beginnen? De gebeurtenissen op Zaventem, de chaos in het metro station – de angst van dat moment zal ook veel mensen niet zomaar meer loslaten.

En dan zingen wij “nu jaagt de dood geen angst meer aan...”? Dan moet je wel lef hebben.

Op het NOS nieuws werd diezelfde dinsdag aan verschillende mensen op Schiphol gevraagd met wat voor een gevoel zij nu op vakantie gingen. Of zij niet bang waren. Eén vrouw die met haar man op reis ging antwoordde: “Wij gaan in vertrouwen op God. Dus we hebben niets te vrezen.” Toen dacht ik ook: die heeft lef! Dat soort reacties roept bij mij altijd een heel dubbel gevoel op. Dan weet ik niet, of ik dat nou inspirerend en mooi moet vinden, dat iemand zo van zijn geloof getuigt. Of dat ik het eigenlijk heel naïef en arrogant vindt. Alsof je buiten de werkelijkheid staat, boven de werkelijkheid van Brussel waar mensen zojuist hebben moeten vechten, hebben moeten rennen en vooral hebben moeten vrezen voor hun leven. Dan heb je lef om te zeggen: Wij hebben God, dus ik heb niets te vrezen.

“Nu jaagt de dood geen angst meer aan...” Werkelijk?!

2. Ons overlevingsmechanisme: Het leven hervat zich

De krant van woensdag – *the day after* – maakte wel direct duidelijk, dat de aanslagen in Brussel ons schijnbaar minder angst aanjagen, dan die van Parijs. De angst heeft minder impact heeft op ons dan eerst. “Met alleen bang zijn win je niets” kopte de voorpagina van het ND op woensdag. Hoe raar ook, schreef een columnist,

maar wij mensen kunnen op een bepaalde manier ‘wennen’ aan de grootste gruwelijkheden: aan loeiende sirenes, bommen en schuilkelders. “Weldra zullen [daarom ook] ISIS en z’n handlangers merken dat de impact van hun tactiek vervlakt; dat de gewekte angst geen blijvende ontwrichting teweegbrengt. Het leven hervat zich.”

Dat is een soort natuurlijk overlevingsmechanisme van ons mensen. Wij hervatten ons zodra het kan. Wij hervatten het gewone leven en pakken de draad weer op. Zó zullen we ook deze crisis bezweren: we gaan over tot de orde van de dag. En dus gaan we gewoon op vakantie, alsof er niets is gebeurd en zeggen: wij vertrouwen op God. We blijven niet stilstaan, maar gaan verder waar we gebleven waren. Met dat nog in gedachten, las ik de gebeurtenissen die plaatsvonden op eerste paasmorgen. En het drong tot me door dat hier iets soortgelijks gebeurt wanneer Maria Jezus ontmoet: Maria hervat zich.

De afgelopen dagen waren voor haar dagen vol wanhoop en ontredde. De angst greep alle discipelen aan, toen Jezus gevangen genomen werd en gekruisigd. De aarde beefde. Het werd donker. Ook in hun hart. En nog steeds is het donker in het leven van Maria als ze diezelfde paasochtend Maria naar het graf gaat. En in de duisternis van de vroege morgen grijpt de angst haar opnieuw aan, wanneer ze ontdekt dat het graf leeg is.

Maar dan staat Jezus plots voor haar. En na een moment van vertwijfeling herkent ze hem en ze roept ‘Rabboeni,’ mijn meester. In dat woord zit precies dat overlevingsmechanisme verborgen dat ons mensen zo eigen is na crisis situaties. ‘Rabboeni,’ zo hebben zijn discipelen Jezus zijn leven lang genoemd. Maria dacht dat ze Jezus nooit meer zou zien. Maar daar staat hij. Haar meester. De meester naar wie ze uren kan luisteren. De meester met wie ze al jaren optrekt. Vol geluk wil ze hem om de hals vliegen. Ze begroet hem als iemand die terugkomt van weggeweest. Daarna

zal ze Jezus vast mee naar haar huis nodigen en een maaltijd voorzetten. In no-time pakt Maria de draad op waar ze gebleven waren voor de kruisiging, voor alle ellende begon. Jezus is er weer. Hij is terug.

3. Gods 'overlevingsmechanisme'

Maar Jezus is niet terug.

In enkele woorden maakt Jezus Maria's enthousiasme met de grond gelijk. 'Raak me niet aan,' zegt Jezus en doet een stap naar achter. 'Je kan me niet om de hals vliegen Maria,' zegt Jezus. 'Het oude leven zál zich niet hervatten. Onze relatie zal nooit meer worden als dat wat het was.' 'Nee Maria, is zal niet met je mee terug naar huis gaan, ik zal teruggaan naar mijn Vader.'

Het gewone leven hervat zich niet, op deze eerste paasmorgen.

Jezus is niet terug.

Jezus is onderweg naar Zijn Vader.

In die ene zin, 'raak me niet aan,' maakt Jezus duidelijk dat Zijn opstanding uit de dood niet hetzelfde is als het hervatten van het oude leven. Wij mensen bezweren een crisis door het gewone leven van vóór de crisis weer op te pakken. Terug te gaan naar het oude vertrouwde. Terug te keren tot de orde van de dag.

God niet. God bezweert een crisis door het oude achter zich te laten en iets nieuws te beginnen. Jezus is niet teruggekeerd naar het leven dat hij hier op aarde had.

Jezus is uit de dood opgestaan in een nieuw leven.

~ Een ontmoeting met Gerard de Korte ~

Een jaar geleden was ik op een conferentie met leiders van verschillende kerkgenootschappen in Nederland. Daar ontmoette ik Gerard de Korte, bisschop van het bisdom Leeuwarden-Groningen. We zaten samen in een gespreksgroepje en de opdracht was elkaar te vertellen wat voor jou persoonlijk Pasen betekent.

En de woorden van Gerard de Korte zijn me bijgebleven. Hij zei: “Het heeft lang geduurd voor tot me doordrong wat Pasen inhoudt. Maar op een avond in een vesperdienst zo rondom de paasdagen begon het me te dagen, en besepte ik plots dat toen Jezus opstond uit de dood, het niet een dood lichaam was dat weer levend werd.” Met Pasen gaat het niet om een dood lichaam dat weer levend wordt. De opstanding is zoveel meer.

Zijn uitspraak puzzelde me. Ik denk dat ik Pasen toch wel min of meer altijd zo heb gezien. Jezus was dood en toen werd zijn lichaam weer levend; daar draait het met Pasen nou juist om, toch? En nu zei deze bisschop dat Pasen dat juist *niet* betekent.

Dat snapte ik niet helemaal. Maar het liet me ook niet los. Want ergens voel ik op m'n klompen aan dat hij gelijk heeft.

Hij zei: vergelijk Jezus maar met Lazarus.

Lazarus werd weer levend.

Maar Jezus is de eerste die opstond uit de dood.

4. Lazarus vs. Jezus

Lazarus werd weer levend.

Maar Jezus is de eerste die opstond uit de dood.

Die vergelijking heeft mij erg geholpen. Laten we daarom vanochtend samen eens Lazarus en Jezus vergelijken. In Johannes 20 hebben we vanochtend gelezen hoe Petrus samen met een andere discipel bij het graf kwam. Die andere volgeling van Jezus boog zich het eerst voorover en zag in het graf 'de linnen doeken liggen.' Dat staat er niet voor niets. Het roept direct de vergelijking op met Lazarus die ook gestorven was en in linnen doeken gewikkeld was.

Maar er zijn nogal wat verschillen.

- Jezus is niet in het graf, als de discipelen daar aankomen, alleen de linnen doeken. Maar toen Jezus bij Lazarus kwam, lag Lazarus nog in het graf.
- Bij Jezus' opstanding zien de discipelen alléén maar linnen doeken liggen. Maar toen Lazarus uit het graf tevoorschijn kwam waren "zijn handen en voeten in linnen gewikkeld," zo staat er in Johannes 11.
- Petrus ziet ook de doek die Jezus' gezicht bedekt had apart opgerold liggen. Terwijl Johannes 11 juist beschrijft hoe Lazarus naar buiten komt terwijl "zijn gezicht bedekt was door een doek."

Ziet u, het is inderdaad niet hetzelfde wat hier op paasmorgen is gebeurd als wat er korte tijd daarvoor met Lazarus is gebeurd. Wat er met Jezus is gebeurd is uniek. Dat wil de tekst ons duidelijk maken, door op die doeken te wijzen. Ja, Maria weent bij het graf zoals zij met andere vrouwen weende bij het graf van Lazarus. Maar daar houdt de vergelijking dan ook op. Lazarus werd weer levend en keerde terug naar zijn oude leven. Jezus gaf de mensen die erbij waren de opdracht: "Maar de doeken van Lazarus los, en laat hem gaan." Maar nu niet. Nu zegt Jezus tegen Maria: 'Raak met niet aan, want ik moet gaan.'

Lazarus keerde terug naar zijn leven.

Maar Jezus keert terug naar de Vader.

Lazarus ging tenslotte wéér dood.

Jezus leeft in eeuwigheid.

Daar ligt een groot verschil. **Wij bezweren de crisis door het gewone leven te hervatten.** Dat is niet verkeerd. Het helpt ons vaak door moeilijke situaties heen.

Maar tegelijk, als je het oude leven weer oppakt, zal ook alles wat bij dat leven hoort zich vroeger of later weer voordoen. Ons overlevingsmechanisme is wat dat betreft maar heel tijdelijk effectief. Na Parijs komt er altijd weer een Brussel. Zo is het met Lazarus. Lazarus wordt door Jezus tot leven gewekt. Hij mag zijn oude leven hervatten, maar uiteindelijk zal hij toch weer sterven. De dood was *niet* verslagen.

Maar Jezus, Jezus versloeg de dood toen hij opstond uit de dood. Als eerste van alle mensen. Hij versloeg de dood. **Het oude leven hervatte zich niet. De opstanding van Jezus bevrijd je juist** van je leven, van je pijn, van de crisis die je hebt meegemaakt. Het oude is voorbijgegaan. Het nieuwe is gekomen.

5. Een nieuwe relatie met God

Bij dat nieuwe leven hoort een nieuwe relatie met Jezus en met God.

Soms verlangen we, net als Maria, naar een relatie met Jezus zoals we daarover lezen in de evangeliën. Een Jezus die je kan zien, horen en vooral kan aanraken, kan vastpakken. Het liefst was Maria daar ook verder gegaan. Ze verlangt ernaar dat het weer zal zijn, zoals het altijd was. Dat hij weer met haar mee naar huis gaat en ze kan luisteren naar de mooie dingen die haar Meester te vertellen heeft. Maar die relatie met Jezus is definitief voorbij.

Daar komt wel iets nieuws – én iets beters, laten we dat niet vergeten – voor in de plaats. Jezus zegt: ‘broeders en zusters, ik ga naar mijn Vader die ook jullie Vader is, en naar mijn God die ook jullie God is.’ Hoort u dat? Jezus zegt: ‘Broeders en zusters’.

En dat... is voor het eerst! Het is voor het aller, allereerst in het evangelie van Johannes dat Jezus de discipelen zijn broeders en zusters noemt. Daarvoor claimde hij juist de enige Zoon van God te zijn.

Maar nu noemt hij zijn volgelingen, nu noemt hij ons – u – zijn broeders en zusters. Vanaf dit moment, vanaf het moment van Zijn opstanding is er definitief iets veranderd. Jezus is niet langer de *enige* Zoon van God. Jezus geeft ons met deze simpele woorden, een plek *naast* hem, als zijn gelijken. Wij zijn zijn broeders en zusters. Maria zit ernaast, als ze roept 'Rabboeni,' mijn Meester. Ja, dat is hoe het was toen Jezus op aarde leefde. Hij ging zijn discipelen voor, stond boven hen als hun meester en leerde hen over God. Maar dat oude is voorbij, het nieuwe is gekomen. Nu zijn wij broeders en zusters *ván* Jezus. Jezus is mens geworden zoals wij, zodat wij kunnen worden als hem. Niet langer is God daarom alleen Zijn Vader. Jezus zegt: ik ga naar mijn Vader, die ook jullie Vader is, naar mijn God, die ook jullie God is.

Dat is Pasen.

En *dát* went nooit.

6. Kind van God

Als mens zijn we toch geneigd terug te grijpen op dat wat we kennen. En zo'n relatie zoals Jezus met zijn discipelen op aarde had, zoals Maria altijd had met Jezus als haar Meester, dat is voor ons dan toch ook voor ons meer herkenbaar, dan een leven door de Geest. Veel gelovigen richten zich daarom, net als Maria, op Jezus als meester die ons leert hoe God wil dat we leven.

Is dat dan verkeerd? Nou helemaal verkeerd zou ik niet willen zeggen. Maar het zou zo zonde zijn als je daarom de bevrijding mist die Jezus je geven wil: dat je zijn broeder of zuster mag zijn. Dat je een kind van God bent.

Je kunt zo je best doen om te voldoen aan alles wat Jezus leerde. Je houdt je aan alle geboden, belijdt schuld als het fout gaat, gaat zelfkritiek niet uit de weg, volgt therapie als dat nodig is. Je doet misschien je uiterste best om jezelf te verbeteren en een goed christen te zijn. En soms denk je dan, net als Maria, was Jezus maar weer hier, dan kon ik hem nog even om opheldering vragen hoe ik dit of dat het beste kan doen. Op alle mogelijke manieren proberen we ons gewone leven zo toch nog wat glans te geven.

Maar God? God laat ons leven gewoon voor wat het is. Hij probeert je niet te verbeteren. Hij begint iets nieuws. Hij scheidt ons opnieuw. Hij laat ons met Jezus opstaan uit de dood die dit leven kenmerkt. De mislukkingen in jouw leven, alles waarin je te kort schiet, alles waarin je misschien wel beschadigd bent. Al die crisis in je leven, die bezweert God niet door je te helpen je oude leventje weer te hervatten. Nee. God bevrijdt je daarvan. Ooit schied God ons uit het stof van de aarde als mensen naar Zijn beeld. Nú, met Pasen, laat Hij je opnieuw geboren worden als zijn kind.

Dat tilt je boven dit leven uit. Daarom zegt Colossenzen ook: Je zit met Christus aan de rechterhand van de Vader. In Christus is het oude voorbijgegaan. Het nieuwe is gekomen.

8. Slot: Twee baby's in gesprek

Dat oude leven, dat kan misschien wel oud en vertrouwd voelen; en dat nieuwe leven dat God je geeft, kan je weleens onzeker maken. Het kan maar wat angstig zijn om daar je leven op te richten. Maar de vrijheid die het geeft, is ongekend. Kind van God zijn, dat went ook nooit. Je kunt het alleen maar elke zondag opnieuw vieren. En elk jaar met Pasen ook.

Laat het verleden maar voor wat het is.

Laat je angst voor het onbekende maar los.
God zelf draagt je. Je bent Zijn eigen kind.
Nu Jezus is opgestaan, mag jij opnieuw geboren worden.
Je mag mét Jezus opstaan en aan het nieuwe leven beginnen.
Je mag kind van God zijn.

Om over na te denken, sluit ik af met een verhaaltje van over twee baby's die nog in de buik van hun moeder zitten. Samen praten ze over dat nieuwe leven dat hen te wachten staat en de angst en onzekerheid die ze hebben. Ik hoop dat het je helpt, angst en onzekerheid los te laten en kind van God te zijn.

*Zegt de ene baby tegen de ander: "Geloof jij in een leven na de geboorte?"
"Waarom vraag je dat? Natuurlijk!", zegt de ander. "Er moet iets zijn na geboorte. Misschien zijn we hier om ons klaar te maken voor wat we later zullen zijn."*

"Onzin", reageerde de eerste. "Er is geen leven na de geboorte. Hoe zou dat leven er dan uit moeten zien?"

"Ik weet het niet, maar er zal zeker meer licht zijn dan hier, misschien lopen we wel op onze benen en eten we met onze mond."

De ander riep: "Dat is absurd! Lopen is onmogelijk en eten met onze mond is helemaal belachelijk. We eten toch via onze navelstreng? Leven na de geboorte is dus sowieso onmogelijk, want daarvoor is de navelstreng veel te kort."

"Ik denk dat er wel iets is. Maar misschien is het er gewoon anders dan hier."

De ander reageerde opnieuw: "Er is daar nog nooit iemand van teruggekomen. Nee hoor, geboorte is het einde van het leven en na de geboorte is er niets anders dan donkerte en angst."

"Ik weet niet precies hoe het zal zijn, als we geboren worden," zei de ander nogmaals, "maar we zullen vast onze moeder zien en ze zal voor ons zorgen."

"Moeder? Je gelooft in moeder? Waar is ze nu dan?"

"Nou, overal, om ons heen. We zijn in haar en het is dankzij haar dat wij leven. Zonder haar zou onze wereld er niet zijn."

"Ik geloof er niks van! Ik heb geen moeder gezien, dus zij bestaat niet."

"Nee, ik heb haar ook niet gezien" reageerde de eerste tenslotte, "maar soms wanneer we stil zijn, dan kun je haar wel horen. Soms hoor je haar zingen, en soms, soms kan je zelfs merken hoe ze onze wereld aait. En dan.. dan weet ik het zeker en dan... jaagt mijn einde mij geen angst meer aan."